

**ΣΧΟΛΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
62 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ
ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ**

**ΠΕΡΙΛΗΨΗ
ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ
ΜΕ ΤΙΤΛΟ**

**«Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
(ΟΗΕ, ΟΑΣΕ, ΝΑΤΟ, ΕΕ)
ΣΤΙΣ ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.
ΔΙΚΑΙΙΚΟ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ»**

**ΑΠΟ ΤΟΝ
ΣΧΗ(ΠΖ)ΣΤΥΛΙΑΝΟ ΚΑΒΟΥΡ**

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2010

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ.....	3
ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	3
ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΟΗΕ.....	9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	13
Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.....	14
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	15
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	15

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο και ρευστό από πλευράς ασφαλείας περιβάλλον, όπου οι προσπάθειες των κρατών να διασφαλίσουν και να μεγιστοποιήσουν τα κρατικά ορθολογιστικά τους συμφέροντα και συγχρόνως να υπερισχύσουν σε ένα «άναρχο» δομημένο γίγνεσθαι, η ύπαρξη Διεθνών Οργανισμών αποτελεί μία σημαντική κατάκτηση της ανθρωπότητας και η γνώση των βασικών παραμέτρων που συνθέτουν την ύπαρξη και τη λειτουργία των, αποτελεί υπέρτατη υποχρέωση κάθε σκεπτόμενου πολίτη.

Από νομικής άποψης, η σημασία των Διεθνών Οργανώσεων είναι σημαντική γιατί αποτελεί την τελειότερη νομικά σήμερα μορφή διακρατικής συνεργασίας. Η νομική διάρθρωση, απομακρύνεται συχνά των κλασικών μεθόδων του Διεθνούς Δικαίου και της συμβατικής μορφής του και συνιστά νομικό φαινόμενο επαναστατικό στον τομέα του Διεθνούς Δικαίου. Πράγματι, η απόφαση του Διεθνούς Οργανισμού είναι μονομερής πράξη εξουσίας, για το σχηματισμό της οποίας δεν είναι απαραίτητο να έχουν συμπράξει όλα τα κυρίαρχα κράτη και η οποία ισχύει γι' αυτά, δεδομένου ότι οι Διεθνείς Οργανώσεις είναι φορείς όχι μόνο δικαιωμάτων αλλά και υποχρεώσεων καθώς ο Οργανισμός έχει νομική προσωπικότητα .

Ο Σκοπός της παρούσας διατριβής είναι η περιγραφή του υφιστάμενου δικαικού και λειτουργικού πλαισίου που διέπει τις Πολυεθνικές Επιχειρήσεις σε διεθνές αλλά και σε ελληνικό επίπεδο και συγκεκριμένα:

- Να παρουσιαστεί το γενικό πλαίσιο, οι αρχές, οι τύποι-κατηγοριοποιήσεις των Πολυεθνικών Επιχειρήσεων καθώς και οι διαφαινόμενες τάσεις όπως αυτές προκύπτουν σήμερα τόσο στο διεθνές όσο και σε ελληνικό επίπεδο.
- Να προσδιοριστεί και να εξεταστεί το θεσμικό πλαίσιο της σύστασης και της λειτουργίας των εν λόγω επιχειρήσεων στους κυριότερους Διεθνείς Οργανισμούς κατά περίπτωση (ΟΗΕ, ΟΑΣΕ, ΝΑΤΟ, ΕΕ) και όπως αυτό έχει εξελιχθεί πρόσφατα, καθώς και τυχόν αλληλεπιδράσεις μεταξύ των.
- Να επιχειρηθεί τέλος, μια συνοπτική επισκόπηση του θέματος και να γίνει προσπάθεια εξαγωγής συμπερασμάτων και προτάσεων για τη βελτιστοποίηση του εγχειρήματος από την ανάληψη τέτοιων επιχειρήσεων, τόσο από τη πλευρά της αποτελεσματικότητας των, όσο και από τη πλευρά του προσδοκώμενου ευρύτερου οφέλους.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Τα κοινά χαρακτηριστικά των μεταψυχροπολεμικών αιτίων που ασκεί το σύνθετο περιβάλλον είναι τα ακόλουθα :

- Επανεμφάνιση εθνικιστικών, εδαφικών, θρησκευτικών, ή εθνικών φιλοδοξιών και τριβές όπως αυτές εμφανίστηκαν στη πρώτη Γιουγκοσλαβία, το Ιράκ, και την Αφρική.

- Μαζικές μετακινήσεις πληθυσμών λόγω του γεγονότος ότι οι άνθρωποι μετατοπίζονται εσωτερικά ή γίνονται πρόσφυγες σε μια άλλη χώρα ψάχνοντας για ασφάλεια, τρόφιμα, νερό ή άλλα αναγκαία προς το ζην.

- Εκτεταμένη διάλυση του εθνικού οικονομικού συστήματος και καταστροφή ζωτικής σημασίας υποδομών. Σε μερικές περιπτώσεις η απορύθμιση προκαλείται από μια φατρία ή κοινωνική ομάδα για να προκαλέσει την περαιτέρω επιδείνωση των εθνικών υποδομών. Τέτοιες προσπάθειες αποσκοπούν στο να υποκινήσουν ή να ενθαρρύνουν περαιτέρω τη δημόσια δυσαρέσκεια και να αποδυναμώσουν την κεντρική αρχή.

- Εκτεταμένη δυσλειτουργία στην ασφάλεια διανομής/τροφοδοσίας της τοπικής αγοράς τροφίμων ως αποτέλεσμα των πολιτικών αποφάσεων, μεροληπτικών πολιτικών επιλογών, ελλείψεων τροφίμων, διάλυσης της γεωργίας, ξηρασίας, πλημμυρών, πληθωρισμού και έλλειψης πόρων χρηματοδότησης. Ο υποσιτισμός μπορεί γρήγορα να πλήξει τις τοπικές περιοχές και μπορεί να εκφυλιστεί σε καταστροφικό λιμό.

Οι ανθρωπιστικές κρίσεις μπορούν να προκύψουν από έναν συνδυασμό προκαλούμενων καταστροφών προερχομένων δυστυχώς από τον ίδιο τον άνθρωπο και από φυσικά φαινόμενα. Ένας μεγάλος αριθμός ανθρώπων δοκιμάζεται από ξηρασίες, κυκλώνες, αποτυχίες συγκομιδών, ή πλημμύρες ενώ δοκιμάζονται ταυτόχρονα από εμφύλιους πολέμους. Οι φυσικές καταστροφές μπορούν από μόνες τους να συντρίψουν τους πόρους απεγνωσμένων ή ανήμπορων κυβερνήσεων, με σοβαρές επιπτώσεις ακόμα και με επιβάρυνση στους ανθρώπους.

ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Πολυεθνικές Επιχειρήσεις (σύμφωνα με το Διακλαδικό Δόγμα Πολυεθνικών Επιχειρήσεων Στρατού του ΓΕΕΘΑ/ Δ΄ Κλάδος/4 Οκτ 04) χαρακτηρίζονται οι στρατιωτικές δραστηριότητες που διεξάγονται από τις

στρατιωτικές δυνάμεις δύο ή περισσότερων κρατών, οι οποίες τυπικά οργανώνονται κάτω από έναν Οργανισμό, μια συμμαχική δομή ή κάτω από ένα συνασπισμό κρατών, για την εξυπηρέτηση των συμφερόντων τους, με σκοπό την υλοποίηση δοθείσης εντολής (*mandate*) από την προϊσταμένη τους πολιτική αρχή. Η εντολή επικεντρώνεται και αποσκοπεί σε μια ξεκάθαρη πολιτικά τελική κατάσταση.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η αμερικανική αντίληψη για τις ΠΕ, ήτοι: «Ενώ οι Ηνωμένες Πολιτείες θα διατηρήσουν την ικανότητα να ενεργούν μόνες τους, η ισχύουσα Αμερικανική Εθνική Στρατιωτική Στρατηγική υπαγορεύει ότι η Αμερική θα εφαρμόσει τις στρατηγικές της με την οργάνωση των συνασπισμών, όσο το δυνατόν πιο ευρείς, από κράτη ικανά και πρόθυμα να προάγουν μια ισορροπία δυνάμεων που ευνοεί την ελευθερία»

Η χώρα μας είναι πιθανό να δεσμεύσει δυνάμεις της σε ΠΕ για μια σειρά περιπτώσεων ως ακολούθως:

- Επιχειρήσεις υπό την αιγίδα του ΟΗΕ ή του ΟΑΣΕ
- Επιχειρήσεις που θα διευθύνονται από το ΝΑΤΟ και οι οποίες θα είναι είτε «άρθρου 5», είτε «μη άρθρου 5»
- Επιχειρήσεις που θα διευθύνονται από την ΕΕ
- Επιχειρήσεις Συνασπισμού Κρατών
- Παροχής στρατιωτικής βοήθειας σε άλλη χώρα μετά από διακρατική συμφωνία.

Μία άλλη ενδιαφέρουσα ταξινόμηση των ΠΕ με βάση τον κύριο αντικειμενικό σκοπό (ΑΝΣΚ) έχει ως ακολούθως:

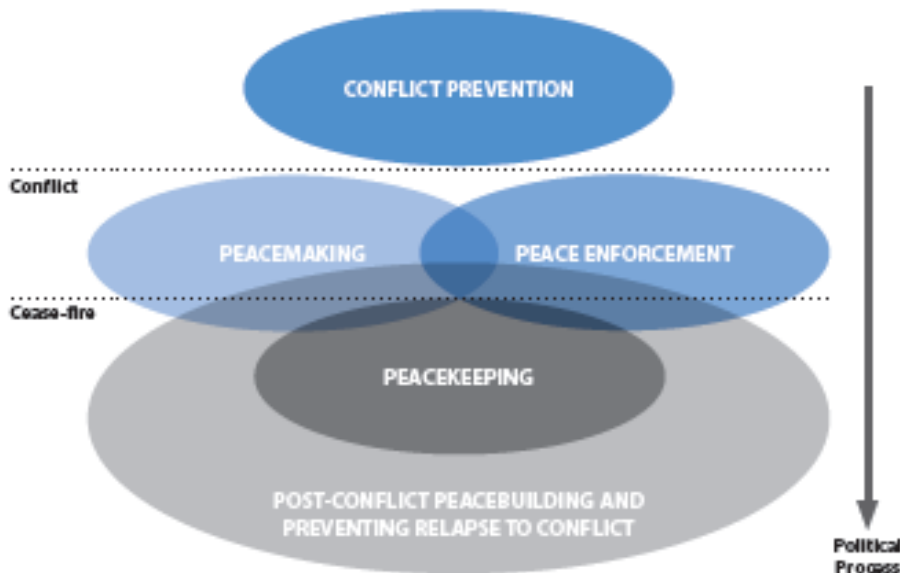
- Επιχειρήσεις Υποστήριξης της Ειρήνης (ΕΥΕ)
- Λοιπές ΠΕ

Οι Επιχειρήσεις Υποστήριξης της Ειρήνης (ΕΥΕ) οι οποίες και αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των ΠΕ που εμπλέκεται η χώρα μας και σύμφωνα πάντα με τον ελληνικό κανονισμό ή Δραστηριότητες Ειρήνης και Ασφάλειας (*peace and security activities*) σύμφωνα με τα ΗΕ, είναι πολυσύνθετες επιχειρήσεις οι οποίες περιλαμβάνουν στρατιωτικές δυνάμεις καθώς επίσης διπλωματικές αντιπροσωπείες και ανθρωπιστικές οργανώσεις. Σκοπός τους είναι να επιτύχουν τους ανθρωπιστικούς στόχους ή μία μακροπρόθεσμη πολιτική διεύθυνση και διεξάγονται αμερόληπτα για την υποστήριξη μιας εντολής των ΗΕ ή του ΟΑΣΕ. Οι τύποι των ΕΥΕ, σύμφωνα με το έγγραφο του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ: «Ημερήσια διάταξη για την

Ειρήνη» (An Agenda for Peace) (1992) και το Συμπληρωματικό Έγγραφο του 1995 είναι οι παρακάτω:

- Πρόληψης των Συγκρούσεων (Conflict Prevention)
- Εγκαθίδρυσης της Ειρήνης (Peace Making)
- Διατήρησης της Ειρήνης (Peace Keeping)
- Επιβολής της Ειρήνης (Peace Enforcement)
- Ανοικοδόμησης της Ειρήνης (Peace Building)

Στο κατωτέρω σχήμα¹ μπορούμε να διαπιστώσουμε σχηματικά τα δυσδιάκριτα και σχεδόν ταυτόσημα όρια των διαφόρων τύπων ειρηνευτικών αποστολών σε σχέση με το μεταβλητό επίπεδο έντασης ή βίας. Σημείο προσοχής θα πρέπει να αποτελέσει η τομή των περισσοτέρων με την κατάπαυση του πυρός (cease-fire).

Τα όρια λοιπόν αυτά μεταξύ των ανωτέρω δραστηριοτήτων Επιχειρήσεων Υποστήριξης της Ειρήνης (EYE) δεν είναι πάντα απόλυτα σαφή, καθώς σπανίως οι δραστηριότητες περιορίζονται αποκλειστικά σε μόνον ένα τύπο δράσης κατά την εκτέλεση της αποστολής τους από τα πολυεθνικά στρατεύματα, αλλά συνεχώς μετεξελίσσονται. Έτσι ανάλογα με το επίπεδο έντασης ή βίας που σημειώνεται σε κάθε περίπτωση, είναι δυνατόν να διαμορφώνονται ανάλογα και οι επιμέρους τύποι δράσης των εκάστοτε αναπτυγμένων πολυεθνικών αποστολών.

¹ Το σχήμα προέρχεται από το εγχειρίδιο του ΟΗΕ «United Nations Peacekeeping Operations» DPKO - DFS, 2008

Οι καθιερωμένες αρχές και οι πρακτικές της διατήρησης της ειρήνης έχουν ανταποκριθεί ελαστικά στις νέες απαιτήσεις των πρόσφατων ετών αλλά οι βασικοί όροι για την επιτυχία παραμένουν αμετάβλητοι, ήτοι:

- Σαφής και εφαρμόσιμη εξουσιοδότηση (mandate)
- Συνεργασία των συμβαλλόμενων μερών στην εφαρμογή της εξουσιοδότησης
- Συνεχής υποστήριξη του ΣΑ
- Ετοιμότητα των κρατών μελών να συμβάλουν με στρατιωτικό προσωπικό, αστυνομία και πολιτικό προσωπικό, συμπεριλαμβανομένων και του εξειδικευμένου προσωπικού, που απαιτείται για την αποτελεσματική διοίκηση των ΗΕ στην έδρα τους και επαρκή οικονομική και λογιστική υποστήριξη.

Η νομική υπόσταση για την παρουσία μίας δύναμης του ΟΗΕ σε μία χώρα, απορρέει από τα άρθρα 104 και 105 του Καταστατικού Χάρτη (ΚΧ) του ΟΗΕ. Το νομικό πλαίσιο ορίζει τις παραμέτρους της επιχείρησης όπως αυτές έχουν συμφωνηθεί σε κείμενα διεθνών συμφωνιών και είναι οι παρακάτω: καθήκοντα (tasks & duties), ευθύνες (responsibilities), εξουσίες (powers), προνόμια και ασυλίες (privileges & immunities).

Τα βασικά κείμενα του νομικού πλαισίου είναι η Εντολή (Mandate) και η Συμφωνία SOFA (Status of Forces Agreement ή ή SOMA Status of Mission Agreement). Η SOMA/SOFA σε αντίθεση με την Εντολή δεν απαιτεί αναθεώρηση (renewal), αφού συνιστά ισχύουσα συμφωνία (standing agreement).

Η Εντολή ανάληψης αποστολής ΕΥΕ, αναλαμβάνεται μετά από απόφαση του ΣΑ του ΟΗΕ, το οποίο εξουσιοδοτεί και καθορίζει μια επιχείρηση. Συνήθως η Εντολή προετοιμάζεται μέσα σε κλίμα έντασης, κρίσης ή και συγκρούσεων αναλόγως της κατάστασης και της εξέλιξης της κρίσης. Η διαδικασία προετοιμασίας εμπλέκει μια μεγάλη προσπάθεια διπλωματικής διαπραγμάτευσης και συμβιβασμού. Όσο πιο ξεκάθαρη και λεπτομερής είναι μία Εντολή, τόσο πιο εφαρμόσιμη είναι. Θα πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτη, ώστε οι δυνάμεις των ΗΕ, να διαθέτουν ελευθερία δράσης και κίνησης.

Για κάθε επιχείρηση αποφασίζονται συγκεκριμένοι κανόνες εμπλοκής (Rules of Engagement) ανάλογα με τους αντικειμενικούς σκοπούς της επιχείρησης.

Υπάρχει ένα μεγάλο φάσμα στρατιωτικών αποστολών οι οποίες μπορούν να διεξαχθούν κατά τη διάρκεια μιας ΕΥΕ. Οι αποστολές αυτές

μπορεί να γίνουν ανεξάρτητα αν και τις περισσότερες φορές εκτελούνται παράλληλα αλλά με διαφορετικό βαθμό έμφασης ανάλογα με το στάδιο και τις ειδικές συνθήκες της επιχείρησης.

Οι Επιχειρήσεις Πρόληψης των Συγκρούσεων, Διατήρησης της Ειρήνης και Ανοικοδόμησης της Ειρήνης περιλαμβάνουν παρόμοιες αποστολές όπως παρακάτω:

- Παρατήρηση, παρακολούθηση, επιτήρηση και έλεγχο
- Προληπτική ανάπτυξη δυνάμεων
- Εγγύηση ή απαγόρευση των κινήσεων
- Διαχωρισμό αντιμαχόμενων
- Δημιουργία και έλεγχο ασφαλών περιοχών
- Μεταβατική βοήθεια
- Αφοπλισμό και αποστρατικοποίηση
- Ανθρωπιστική βοήθεια

Οι Επιχειρήσεις Επιβολής Ειρήνης εκτελούνται γενικά χωρίς την συγκατάθεση των πλευρών που εμπλέκονται στη σύρραξη λόγω εγγενών δυσκολιών, με σκοπό να εξαναγκάσουν τα μέρη να τερματίσουν τη σύρραξη ή να καταλήξουν σε συνθήκη ειρήνης. Ανάλογα με την Εντολή που υπάρχει για μια επιχείρηση επιβολής ειρήνης η δύναμη μπορεί να εκτελέσει μια ή περισσότερες από τις παρακάτω αποστολές οι οποίες μπορεί να γίνονται είτε έξω από το έδαφος των εμπλεκόμενων είτε μέσα:

- Επιβολή κυρώσεων
- Συγκράτηση της σύγκρουσης
- Αποκατάσταση του νόμου και της τάξης
- Προστασία ανθρωπιστικών επιχειρήσεων
- Βίαιος διαχωρισμός των εμπόλεμων μερών
- Ίδρυση και επίβλεψη προστατευμένων ή ασφαλών περιοχών.
- Εγγύηση και απαγόρευση κινήσεων
- Προστασία ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Οι Λοιπές Πολυεθνικές Επιχειρήσεις, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω αποτελεί μία άλλη ταξινόμηση των ΠΕ με βάση τον κύριο αντικειμενικό σκοπό (ΑΝΣΚ) των υπόψη επιχειρήσεων και συγκεκριμένα:

- Ανθρωπιστικές Επιχειρήσεις

Τα τελευταία χρόνια ο αριθμός των ανθρωπιστικών επιχειρήσεων έχει

αυξηθεί σημαντικά και εκτιμάται ότι η τάση αυτή θα συνεχιστεί και στα επόμενα χρόνια. Ο αντικειμενικός σκοπός των ανθρωπιστικών επιχειρήσεων είναι να σώσουν ζωές, να απαλύνουν την ανθρώπινη δυστυχία ή να προσφέρουν μια αίσθηση ανθρωπιάς. Διεξάγονται σε καταστάσεις όπου οι τοπικές αρχές είναι ανήμπορες ή απρόθυμες να συνεισφέρουν στην υποστήριξη του πληθυσμού.

Σε αυτές τις επιχειρήσεις εμπλέκεται πάντοτε ένας μεγάλος αριθμός πολιτικών οργανισμών, κυβερνητικών, μη κυβερνητικών οργανισμών και εθελοντικών οργανώσεων. Συνήθως ένας από αυτούς τους οργανισμούς είναι υπεύθυνος για το γενικό συντονισμό της ανθρωπιστικής επιχείρησης. Οι ανθρωπιστικές επιχειρήσεις μπορεί να χωριστούν στις παρακάτω κατηγορίες:

- Βοήθειας Προσφύγων
  - Ανακούφισης από φυσικές καταστροφές
  - Ανθρωπιστικής Βοήθειας
- Επιχειρήσεις Εκκένωσης Αμάχων

Ονομάζονται οι στρατιωτικές επιχειρήσεις που διεξάγονται για την ασφαλή εκκένωση αμάχων πληθυσμών που βρίσκονται υπό απειλή σε μια ξένη χώρα στην οποία υπάρχει αναταραχή. Αυτοί μπορεί να είναι ελληνικής καταγωγής ή συμμαχικών χωρών ή και πρόσφυγες που βρίσκονται σε κατάσταση κινδύνου.

Οι επιχειρήσεις αυτές μπορεί να χωριστούν σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με το περιβάλλον το οποίο πρόκειται να εκτελεστούν όπως παρακάτω:

- Εκκένωσης χωρίς την απειλή βίας
  - Εκκένωσης με πιθανή χρήση βίας
  - Εκκένωσης με την απειλή χρήσης βίας.
- Στρατιωτική Βοήθεια/ Υποστήριξη σε Πολιτικές Αρχές

Περιλαμβάνονται όλες εκείνες οι στρατιωτικές δραστηριότητες που παρέχουν υποστήριξη σε πολιτικές αρχές και αναλαμβάνονται όταν ασυνήθιστες περιστάσεις ή μια έκτακτη ανάγκη υπερβαίνουν τις δυνατότητες αντίδρασης των πολιτικών αρχών προς όφελος των πολιτών των.

- Επιβολή Κυρώσεων και Εμπάργκο

Σχεδιάζονται για να επιβάλουν σε μια χώρα τη συμμόρφωση της με το διεθνές δίκαιο ή με μια απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ. Οι κυρώσεις μπορεί να αφορούν στην απαγόρευση διακίνησης εφοδίων/εμπορευμάτων, άρνηση διπλωματικών, οικονομικών και άλλων εμπορικών προνομίων, καθώς και στο περιορισμό κινήσεων.

ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΟΗΕ

Οι ειρηνευτικές επιχειρήσεις των Ηνωμένων Εθνών (ΗΕ) αναπτύχθηκαν κυρίως κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου σαν μία νέα και πολλά υποσχόμενη διαδικασία αντιμετώπισης των πολεμικών συγκρούσεων, λόγω της αδυναμίας του Συμβουλίου Ασφαλείας (ΣΑ) για πολιτικούς κυρίως λόγους την εποχή εκείνη, να κάνει χρήση των εκτεταμένων αρμοδιοτήτων που είχε σύμφωνα με το Χάρτη του ΟΗΕ, για τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας.

Τα εντελώς αντίθετα συμφέροντα των μονίμων μελών του ΣΑ και των συμμάχων τους, δεν επέτρεψαν στο κορυφαίο αυτό όργανο να θέσει σε εφαρμογή το σύστημα της συλλογικής ασφάλειας που θεμελιώνεται στο Κεφάλαιο VII του Χάρτη, (επιτρέπει να παίρνονται μέτρα εξαναγκαστικά εναντίον των κρατών μελών, εφόσον όμως αποφασίσει προηγουμένως ότι συντρέχει διατάραξη της ειρήνης και της ασφάλειας ή πράξη επίθεσης και ότι οι περιστάσεις απαιτούν την επιβολή οικονομικών ή και στρατιωτικών κυρώσεων² προκειμένου να διατηρηθεί η διεθνής ειρήνη) για την αποτροπή ενός μελλοντικού πολέμου με καταστρεπτικές συνέπειες, δεδομένης και της πιθανότητας της γενίκευσης της σύρραξης και του πυρηνικού ολοκαυτώματος το οποίο σημειωτέον πρακτικά μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ανά πάσα στιγμή ως έσχατο μέσο επιβολής ισχύος.

Η επέμβαση του ΟΗΕ το 1950 στην Κορέα αποτελεί τη μόνη περίπτωση στρατιωτικής επέμβασης του Οργανισμού, στο πλαίσιο του Κεφαλαίου VII του Χάρτη την εποχή του Ψυχρού Πολέμου. Οι ΗΠΑ, προσπάθησαν να ξεπεράσουν το μπλοκάρισμα του ΣΑ λόγω της χρήσης του βέτο³, καταφεύγοντας στη Γενική Συνέλευση όπου με ψηφοφορία και πλειοψηφία δύο τρίτων, λαμβάνει αποφάσεις που επιτρέπουν τη χρήση βίας σε περίπτωση ανάγκης, με την καθοριστικής σημασίας απόφαση, «Ενωμένοι για την Ειρήνη»⁴, η οποία προβλέπει μεταξύ άλλων και τη δυνατότητα της

---

² Άρθρα 41 και 42 του Χάρτη

³ Την 1 Αυγ 1950 η ΕΣΣΔ επανήλθε στο ΣΑ και αντέταξε την αρνησικυρία της σε κάθε σχέδιο ψηφίσματος.

⁴ Απόφαση 377 της 3 Νοε 1950 (*Uniting for peace*)

Συνέλευσης να κάνει συστάσεις για την λήψη συλλογικών μέτρων σε περίπτωση που το ΣΑ αδυνατεί να λάβει απόφαση στο πλαίσιο του Κεφαλαίου VII του Χάρτη. Η απόφαση αυτή αποτέλεσε τη βάση για την υιοθέτηση σειράς τέτοιων συστάσεων, οι οποίες μάλιστα σε ορισμένες περιπτώσεις παρείχαν ακόμα και τη δυνατότητα χρήσης βίας⁵.

Στη συνέχεια τα προβλήματα λειτουργίας του ΣΑ κατά την περίοδο του ψυχρού πολέμου δημιούργησαν την ανάγκη εύρεσης και ανάπτυξης ενός νέου είδους ειρηνευτικής δράσης που δεν θα εξαρτάτο από αποφάσεις που λαμβάνονταν με ομοφωνία, αλλά για μεγαλύτερη ευελιξία και ανεξαρτησία δράσης έπρεπε να στηρίζονταν στη συγκατάθεση των κρατών μελών και στις εθελοντικές συνεισφορές τους προς κέρδος χρόνου και αποτελεσματικότητας.

Έτσι αναπτύχθηκαν οι πρώτες ειρηνευτικές επιχειρήσεις των ΗΕ, γνωστές ως ειρηνευτικές επιχειρήσεις (*Peacekeeping*) ή και ειρηνευτικές αποστολές πρώτης γενεάς. Οι επιχειρήσεις αυτού του τύπου κατατάσσονται θεσμικά μεταξύ του Κεφαλαίου VI (περί ειρηνικής επίλυσης των διαφορών) και του Κεφαλαίου VII (μέτρα εξαναγκασμού) του Χάρτη. Άρα μπορούμε να μιλήσουμε για μία ενδιάμεση κατάσταση, για ένα θεσμικό «κενό» στο Χάρτη των δύο αυτών σπουδαίων κεφαλαίων σε τέτοιο βαθμό που πολλοί τις αποκαλούν επιχειρήσεις του Κεφαλαίου VI και μισό.

Οι επιχειρήσεις αυτές διακρίνονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες: Των στρατιωτικών παρατηρητών (άοπλοι) και τις επιχειρήσεις επιτήρησης που αποτελούνται από στρατιωτικές ένοπλες δυνάμεις του ΟΗΕ οι οποίες φέρουν ελαφρύ οπλισμό και επιτηρούν τη νεκρή ζώνη που χωρίζει τους εμπόλεμους, εμποδίζουν την επανάληψη των εχθροπραξιών και προσφέρουν προστασία στους απειλούμενους από τη σύγκρουση. Το σημαντικό σημείο των ανωτέρω είναι ότι το προσωπικό των ΗΕ αναπτύσσεται με τη συναίνεση των αντιμαχομένων μερών και βασίζεται στη συνεργασία των τηρώντας αυστηρή ουδετερότητα έναντι των εμπόλεμων.

Ιστορικά η πρώτη ειρηνευτική επιχείρηση των ΗΕ, η UNEF I που αναπτύχθηκε το 1956 στην κρίση του Σουέζ, συγκέντρωνε τα ανωτέρω βασικά χαρακτηριστικά των ειρηνευτικών επιχειρήσεων και αποτέλεσε τον «πρότυπο» για όλες τις μετέπειτα αποστολές του είδους αυτού. Τα

---

⁵ Με απόφαση της ΓΣ συγκροτήθηκε ειρηνευτική δύναμη του ΟΗΕ που στάλθηκε στο Σουέζ το 1956. Επίσης αποφάσεις της ΓΣ στο πλαίσιο της διατήρησης της ειρήνης έχουμε και στην περίπτωση του Κονγκό, λόγω του βέτο της ΕΣΣΔ και των δυσκολιών που αντιμετώπιζε η ειρηνευτική δύναμη του ΟΗΕ που συγκροτήθηκε με απόφαση του ΣΑ το 1960. Αργότερα με την απόσχιση της Κανάγκα από το Ζαΐρ, η ΓΣ με την απόφασή της 15 Απρ 1961, διέυρνε την εντολή χρήσης βίας που είχε λάβει η ειρηνευτική δύναμη με απόφαση του ΣΑ. Ανάλογη εξουσιοδότηση έδωσε στη συνέχεια και το ΣΑ με νεότερη απόφασή του, της 24 Νοε 1961.

χαρακτηριστικά αυτά, τα οποία διέτύπωσε μετέπειτα ως αρχές των ειρηνευτικών επιχειρήσεων ο Γενικός Γραμματέας (ΓΓ) των ΗΕ είναι τα εξής:

- Η αρχή της συγκατάθεσης των μερών στη διαφορά
- Η αρχή της μη χρήσης βίας
- Η αρχή της αμεροληψίας της ειρηνευτικής δύναμης
- Η αρχή της οικειοθελούς συνεισφοράς στρατιωτικών δυνάμεων από μικρές και ουδέτερες κυρίως χώρες
- Η αρχή της υπαγωγής των ειρηνευτικών επιχειρήσεων υπό τον έλεγχο και την επίβλεψη του ΓΓ του ΟΗΕ

Μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου και ιδιαίτερα στο διάστημα 1989 - 1994, οι ειρηνευτικές επιχειρήσεις των ΗΕ εισέρχονται σε νέα εξελικτική φάση. Ο αριθμός τους αυξάνεται σημαντικά⁶. Εκτός από τα παραδοσιακά τους καθήκοντα, αναλαμβάνουν και νέες πρωτοβουλίες, όπως τη διανομή ανθρωπιστικής βοήθειας, τη στήριξη της διαδικασίας της οικοδόμησης της ειρήνης εντός των εμπολέμων κρατών, κα. Γίνεται λόγος λοιπόν για ειρηνευτικές επιχειρήσεις δεύτερης γενιάς ή για επιχειρήσεις υποστήριξης της ειρήνης (Peace Support Operations).

Το ΣΑ άρχισε να κάνει συχνή χρήση των εξουσιών του στο πλαίσιο του Κεφαλαίου VII του Χάρτη με σκοπό την αποκατάσταση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας. Τα γεγονότα αυτά δημιούργησαν κλίμα εφορίας και πολλοί πίστεψαν ότι στο εξής το ΣΑ, ελεύθερο πλέον από τη «κατάρρα» του βέτο του παρελθόντος, θα ήταν το πρωταρχικό όργανο διατήρησης και επιβολής της διεθνούς ειρήνης.

Ορισμένες περιπτώσεις όμως δεν μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με τις παραδοσιακές δραστηριότητες των ειρηνευτικών επιχειρήσεων και ο ΟΗΕ έπρεπε να αναλάβει πολύπλοκη και πολυδιάστατη δράση. Έτσι οδηγούμαστε στις Ειρηνευτικές Επιχειρήσεις Δεύτερης Γενιάς και με Χρήση Βίας. Ένα από τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τις μεταψυχροπολεμικές ειρηνευτικές επιχειρήσεις είναι ότι η νομική βάση για τη σύσταση τους είναι κυρίως από το Κεφάλαιο VII του Χάρτη. Η ανάπτυξη της ειρηνευτικής δύναμης στο έδαφος του κράτους της σύγκρουσης μπορεί να γίνει ακόμα και χωρίς τη συγκατάθεση των αντιπάλων μερών όπως εξηγήθηκε και ανωτέρω, κυρίως λόγω της μη ύπαρξης εμπλεκόμενων μερών με την έννοια του θεσμικού τους ρόλου. Ένα άλλο καίριο θέμα που τίθεται σε σχέση με τις επιχειρήσεις αυτές είναι αν μπορεί να γίνει χρήση βίας με απώτερο σκοπό την επιβολή της

---

⁶ Τον Ιουλίο του 1993 το ειρηνευτικό προσωπικό των ΗΕ φτάνει τις 78,444 άνδρες και γυναίκες (Largest missions: UNPROFOR, UNOSOM, UNTAC)

ειρήνης. Ο ίδιος ο ΓΓ το 1992, στην αναφορά του προς το ΣΑ «*An Agenda for Peace*», είχε ταχθεί υπέρ μιας τέτοιας χρήσης νομιμοποιημένης βίας⁷, στο πλαίσιο του Κεφαλαίου VII του Χάρτη, όπου προτείνει την δυνατότητα επέμβασης του ΟΗΕ και σε περιπτώσεις εθνικών διαταραχών.

Το 1992 το ΣΑ ερμηνεύοντας με μία ευρεία έννοια την απειλή κατά της ειρήνης επέκτεινε τη νομιμοποίηση των ενεργειών του Οργανισμού σε περιπτώσεις όπου απουσιάζει η διακρατική σύρραξη, δίνοντας έτσι δυνατότητα παρέμβασης και σε περιπτώσεις εθνικών διαταραχών. Υπενθυμίζεται ότι σε περίπτωση όπου ένα θέμα δεν έχει την σύμφωνη γνώμη των μονίμων μελών του ΣΑ εφαρμόζεται η διαδικασία του «Ενωμένοι για την Ειρήνη» με ιστορικό «τετελεσμένο» το πόλεμο της Κορέας.

Τα γεγονότα αυτά του Μογκαντίσου, υπήρξαν αιτία να επικρατήσει έντονος σκεπτικισμός μεταξύ των κρατών, αλλά και στα ΗΕ σχετικά με τη σκοπιμότητα ανάθεσης στις ειρηνευτικές δυνάμεις του ΟΗΕ καθηκόντων επιβολής της ειρήνης στο πλαίσιο του Κεφαλαίου VII του Χάρτη.

Τα ΗΕ μετά την κρίση της πρώην Γιουγκοσλαβίας (Γ/Β) στρέφονται προς τις περιφερειακές οργανώσεις και ζητούν τη συνεργασία τους. Ενεργοποιούνται έτσι για πρώτη φορά οι διατάξεις του Κεφαλαίου VIII του Χάρτη που αφορά στη συμμετοχή των περιφερειακών οργανώσεων στη διευθέτηση των τοπικών συγκρούσεων. Η μόνη οργάνωση που μπορούσε να προσφέρει σε εκείνη τη χρονική συγκυρία, αποτελεσματική και αξιόπιστη βοήθεια στις πολύπλοκες μεταψυχροπολεμικές επιχειρήσεις ήταν το ΝΑΤΟ. Έτσι το ΝΑΤΟ από τις αρχές της δεκαετίας του 90 αρχίζει να παίζει πλέον ένα νέο ρόλο⁸, αυτόν της υποστήριξης των επιχειρήσεων ειρήνης (peace support operations⁹) του ΟΗΕ σε συνεργασία με τον Οργανισμό αυτό.

Οι σχέσεις ΟΗΕ και ΝΑΤΟ περί τα τέλη του 1994 περνούν εμφανέστατη κρίση, η οποία έχει σχέση κυρίως με τις διαφορές των δύο οργανισμών σε ότι αφορά τους σκοπούς, τις δομές και τις αντιλήψεις τους στα θέματα ειρήνης και ασφάλειας. Τα προβλήματα που προέκυψαν στην πρώην Γ/Β οδήγησαν το ΝΑΤΟ να αναθεωρήσει τις προηγούμενες θέσεις του περί υπαγωγής της στρατιωτικής του υποδομής στην εξουσία και εντολή του ΟΗΕ.

---

⁷ Και στο πρόσφατο παρελθόν του Οργανισμού είχε υπάρξει ανάλογη δράση με χρήση βίας, ήτοι στη περίπτωση της Κορέας το 1950 αλλά και αλλού

⁸ Ειδικά μετά τον άτυπο μετασχηματισμό της αποστολής του με τις επιχειρήσεις «εκτός πεδίου άρθρου 5»

⁹ Πράξη MC 400/1 του Βορειοατλαντικού Συμβουλίου του ΝΑΤΟ που εγκρίθηκε το 1996.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Από το 1992 και μετά, το NATO έχει αρχίσει και επεξεργάζεται δικό του δόγμα¹⁰ για τις ειρηνευτικές επιχειρήσεις, τις οποίες χαρακτηρίζει ως επιχειρήσεις υποστήριξης της ειρήνης (peace support operations) και οι οποίες καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα από δραστηριότητες πρόληψης των συγκρούσεων (Conflict prevention), εμπέδωσης της ειρήνης (peace making), ειρηνευτικών αποστολών (peacekeeping), οικοδόμησης της ειρήνης (peace building) μέχρι και ενέργειες επιβολής της ειρήνης (peace enforcement) με στρατιωτικά μέσα.

Το Άρθρο 5 αποτελεί την καρδιά και την ψυχή της Ατλαντικής Συμμαχίας. Αποτελεί το θεμέλιο, για την Ολοκληρωμένη Στρατιωτική Δομή του NATO και παράγωγό του είναι η NRF. Η NRF αν απαιτηθεί αναπτύσσεται σε σύντομο χρονικό διάστημα ως δύναμη αντίδρασης του NATO. Συγκεκριμένα έχουν καθοριστεί ετοιμότητες για κίνηση και ανάληψη επιχειρησιακής δράσης, από 5 έως 30 ημέρες μετά τη λήψη σχετικής απόφασης από την ανωτάτη συμμαχική διοίκηση (NAC). Μετά την ολοκλήρωση της προετοιμασίας, η NRF είναι έτοιμη για ανάληψη επιχειρήσεων.

Στο επίκεντρο των δραστηριοτήτων του ΟΑΣΕ, εντάσσονται οι Αποστολές (Missions) που έχει αναλάβει σε αρκετές χώρες κατόπιν σχετικής εντολής (mandate) από το Μόνιμο Συμβούλιο¹¹ του οργανισμού, με σκοπό την πρόληψη συγκρούσεων και τη διαχείριση κρίσεων. Βασικός στόχος των αποστολών αυτών είναι η δημιουργία πλαισίου επαφής με τους τοπικούς φορείς και η προώθηση του διαλόγου μεταξύ των ενδιαφερομένων χωρών. Η ανθρώπινη διάσταση, η δημοκρατία και η εγκαθίδρυση κράτους δικαίου αποτελούν ουσιαστικά και αναπόσπαστα στοιχεία των προσπαθειών του οργανισμού. σημαντική είναι για την χώρα μας η Μεσογειακή διάσταση του ΟΑΣΕ. Η Ελλάδα υποστηρίζει ενεργά την περαιτέρω ανάπτυξη και εντατικοποίηση των σχέσεων και επαφών του ΟΑΣΕ με τους Μεσογειακούς εταίρους. Επίσης αναφέρω ότι η Ελληνική Προεδρία του 2009 υπήρξε άκρως επιτυχημένη¹². Έχοντας εξασφαλίσει μία ευρεία συμμετοχή αντιπροσώπων κατά την άτυπη Υπουργική Σύνοδο που διεξήχθη στη Κέρκυρα, έδωσε νέα πνοή και ώθηση στους στόχους του Οργανισμού.

¹⁰ Πράξη MC 400/1 του Βορειοατλαντικού Συμβουλίου του NATO που εγκρίθηκε το 1996.

¹¹ Παλαιότερα το Ανώτερο Συμβούλιο

¹² Σύμφωνα και με την Υπουργική Διακήρυξη επί της Διαδικασίας του ΟΑΣΕ στη Κέρκυρα (MC.DOC/1/09, 2 December 2009)

Κατά την τελευταία δεκαετία, η Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΕΠΑΑ), ως αναπόσπαστο μέρος της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ), ενισχύθηκε από άποψη πείρας και ικανοτήτων, αναπτύσσοντας άνω των 20 αποστολών για την αντιμετώπιση κρίσεων, οι οποίες εκτείνονται από την οικοδόμηση ειρήνης στην Άτσε μετά το τσουνάμι μέχρι την προστασία των προσφύγων στο Τσαντ.

Στο πλαίσιο της αναπτυσσόμενης ΚΕΠΠΑ, η ΕΕ έχει αναλάβει ήδη αριθμό πολυεθνικών επιχειρήσεων στρατιωτικής ή μη-στρατιωτικής διαχείρισης κρίσεων, σε διάφορες περιοχές, ακόμη και εκτός της ευρωπαϊκής ηπείρου. Οι επιχειρήσεις αυτές πραγματοποιούνται είτε αυτόνομα είτε με τη χρησιμοποίηση μέσων ή δυνατοτήτων του ΝΑΤΟ, στο πλαίσιο αντιστοίχων συμφωνιών, κατά βάση των ρυθμίσεων του Berlin plus. Από τις συνολικά 23 επιχειρήσεις ΕΠΑΑ που διεξήχθησαν μεταξύ του 2003 και 2009, έξι ήταν στρατιωτικής φύσης, δεκατέσσερις μη στρατιωτικής φύσης (civilian) και τρεις μικτές. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι η ΕΕ έχει καταστήσει σαφές από την αρχή ότι δέχεται συμμετοχές από ενδιαφερόμενα τρίτα μέρη σε αποστολές διαχείρισης κρίσης, στα πλαίσια της ΕΠΑΑ, και ότι προσκαλεί τρίτα μέρη να συμμετάσχουν σε τέτοιες αποστολές κατά περίπτωση¹³.

Όλες οι επιχειρήσεις αναλήφθηκαν κατόπιν σχετικής απόφασης του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Τέσσερις από αυτές, Artemis, Althea, EUFOR RD Congo και EURFOR Chad/RCA, είχαν την εξουσιοδότηση του ΣΑ, σύμφωνα με τις προβλέψεις του Κεφαλαίου VII του Χάρτη του ΟΗΕ για τη χρήση όλων των αναγκαίων μέσων, συμπεριλαμβανομένης της ένοπλης δύναμης, προκειμένου να φέρουν σε πέρας την εντολή τους. Τέλος, οι πολιτικές και οικονομικές σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και των διαφόρων χωρών στις οποίες αναπτύχθηκαν οι επιχειρήσεις ΕΠΑΑ διαφέρουν σημαντικά, γεγονός το οποίο προσδίδει ιδιαίτερη αξιοπιστία στην ΕΕ τόσο στο παρόν όσο και στο μέλλον.

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η Ελλάδα εμμένει στην τήρηση των αρχών του Καταστατικού Χάρτη των ΗΕ, της Τελικής Πράξης του Ελσίνκι και της Χάρτας των Παρισίων. Παράλληλα σέβεται τους διεθνείς κανόνες, τους θεσμούς και τις απόψεις κρατών και κυβερνήσεων. Οι βασικές αξίες όπως ειρήνη, δημοκρατία, ελευθερία ή ισότητα, δικαιοσύνη και ανθρώπινη αξιοπρέπεια αποτελούν ουσιαστικό κριτήριο των διεθνών σχέσεων της χώρας. Στα πλαίσια του

¹³ Στις χώρες αυτές περιλαμβάνονται οι: Βραζιλία, Μπρουνέι, Καναδάς, Ουγγαρία, Μαλαισία, Σιγκαπούρη, Νότια Αφρική, Ταϊλάνδη και Φιλιππίνες.

Ευρωπαϊκού προσανατολισμού της, η Ελλάδα αναζητεί τις εθνικές και πολιτικοστρατιωτικές συμμαχίες της κυρίως στο χώρο της Ευρώπης. Συγχρόνως στηρίζει και ενισχύει κάθε δυνατότητα στα πλαίσια της μεσογειακής συνεργασίας. Με γνώμονα την αποφυγή παρεμβάσεων στο εσωτερικό των χωρών και το απαραβίαστο των συνόρων, καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για πολυμερή πολιτική, οικονομική, πολιτιστική και κοινωνική συνεργασία στα Βαλκάνια και στη ΝΑ Ευρώπη, με στόχο την ειρήνη, την ασφάλεια, την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα εξήντα χρόνια λειτουργίας των πολυεθνικών ειρηνευτικών επιχειρήσεων του ΟΗΕ χαρακτηρίζονται γενικά επιτυχή. Σε εποχές που τα ΗΕ δεν ήταν σε θέση να αναπτύξουν τις δυνατότητες επιβολής της ειρήνης που τους παρείχε ο Χάρτης λόγω εγγενών πολιτικών δυσκολιών, οι πολυεθνικές ειρηνευτικές επιχειρήσεις ήταν το μόνο μέσο της διεθνούς κοινότητας, για τη διαφύλαξη της ειρήνης και για την πρόληψη της επανάληψης των συγκρούσεων. Οι πρωτοβουλίες του ΟΗΕ για την αναβάθμιση του Οργανισμού στέλνουν αισιόδοξα μηνύματα για επικείμενες αλλαγές προς την κατεύθυνση αυτή και αντανακλούν την επιθυμία της πλειοψηφίας των Κρατών μελών να αναλαμβάνει ο ίδιος ο ΟΗΕ και όχι μονομερώς τα Κράτη, τον έλεγχο των ειρηνευτικών επιχειρήσεων για τη διατήρηση της ειρήνης. Οι επιχειρήσεις αυτές σύμφωνα με τις νέες τάσεις πρέπει να στηρίζονται στις αρχές του Χάρτη και για το λόγο αυτό συγκεντρώνουν την απαραίτητη για την αποτελεσματικότητά τους συναίνεση και νομιμοποίηση της διεθνούς κοινότητας.

Με τη συμμετοχή της χώρας μας σε πολυεθνικές επιχειρήσεις ασκείται η στρατιωτική διπλωματία που θεωρείται συνιστώσα της πολιτικής διπλωματίας, συμβάλλοντας ποικιλότροπα στην υποστήριξη και καλύτερη εξυπηρέτηση των εκάστοτε εθνικών μας στόχων. Η όποια οικονομική επιβάρυνση αντισταθμίζεται από τα οφέλη που προκύπτουν από τη συμμετοχή μας σε Πολυεθνικές Επιχειρήσεις.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ολοκληρώνοντας την εργασία μου, θα ήθελα να παραθέσω ένα σημαντικό δίδαγμα από το παρελθόν, το οποίο όμως εξακολουθεί να

παραμένει¹⁴ επίκαιρο μέχρι και σήμερα: «Εναπόκειται στη διεθνή κοινότητα να αποφασίσει κατά πόσο η σημερινή χρονική περίοδος αβεβαιότητας προμηνύει ευρύτερες διαμάχες, αύξησης των ανισοτήτων και διάβρωση του κανόνα δικαίου, ή θα χρησιμοποιηθεί για να ανανεωθούν οι θεσμοί προς όφελος της ειρήνης, της ευημερίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τώρα είναι η ώρα για δράση. Στο παράρτημα της έκθεσης καταγράφονται συγκεκριμένα ζητήματα προς εξέταση από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων. Η ανάληψη δράσης είναι δυνατή. Είναι μέσα στις δυνατότητες μας. Μια ρεαλιστική αρχή μπορεί να γεννήσει το όραμα της αλλαγής του ρου της υφηλίου».

---

¹⁴ Από το κείμενο «Οδηγός για την Ειρήνη» από την έκθεση του ΓΓ/ΟΗΕ του 1992

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

• **ΒΙΒΛΙΑ**

- ΥΕΘΑ, «Ευρωπαϊκή Ασφάλεια - Διεθνείς Οργανισμοί», ΕΠΥΕΘΑ, Αθήνα 1999
- Η Ευρωπαϊκή Ασφάλεια και Άμυνα (Ι. Παρίση)
Κυρ. Κεντρωτής-Στ. Κάτσιος «Διεθνείς Οργανισμοί», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2002
- A.LeRoy Bennett-James Oliver «Διεθνείς Οργανισμοί», Εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2006
- Στ. Περράκης-Ντ. Μαρούδα « Ηνωμένα Έθνη» Θεσμικό πλαίσιο και Δικαιοπολιτική Δράση, Εκδ Σάκκουλα, Αθήνα 2006
- «60 Χρόνια Ηνωμένα Έθνη» Επιμέλεια Στ. Περράκης, Εκδ Σάκκουλα, Αθήνα 2006
- Στ.Περράκης «Παγκόσμια Διακυβέρνηση», Εκδ. Σάκκουλα Αθήνα 2006

• **ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ**

- http://www.geetha.mil.gr/index.asp?a_id=2354
- <http://www.nato.int/>
- <http://www.un.org/en/peacekeeping/>
- <http://www.osce.org/>
- <http://www.consilium.europa.eu/>
- <http://www.mfa.gr/www.mfa.gr/el-GR/Policy/Multilateral+Diplomacy/InternationalOrganizations/UN/GreeceInUN/PEACE+KEEPING+OPERATIONS.htm>